

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego Region Dwóch Narodów

18 czerwca 2000 roku w Schwerinie podpisano Wspólne Oświadczenie o współpracy transgranicznej pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim i Krajem Związkowym Meklemburgia – Pomorze Przednie. Do realizacji tego dokumentu w dziedzinie ochrony środowiska oraz wdrażania trwałego i zrównoważonego rozwoju w Regionie Zalewu Szczecińskiego, 20 kwietnia 2001 roku w Szczecinie zobowiązali się Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego i Minister Ochrony Środowiska Kraju Związkowego Meklemburgia – Pomorze Przednie. Mocą podpisanej wtedy Uchwały Szczecińskiej rozpoczęto budowę Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego – Regionu Dwóch Narodów.

Zalew Szczeciński, jego piękno i wyjątkowość krajobrazu wywierają znaczący wpływ na tożsamość mieszkańców Regionu. Elementem szczególnym są dwie wyspy Uznam i Wolin, zamykające Zalew Szczeciński. Największym miastem Regionu jest Szczecin. Region Zalewu Szczecińskiego tworzy ponad granicami państwowymi jednolity obszar geograficzny, kulturowy, ekologiczny i gospodarczy. Potencjał gospodarczy po obu stronach granicy nie jest wielki, a możliwości finansowe miast i gmin są ograniczone. Tym więc ważniejsze są działania służące poprawie warunków życia mieszkańców tego Regionu.

Ważnym animatorem współpracy transgranicznej na płaszczyźnie samorządowej jest Euroregion Pomerania

Po obu stronach granicy istnieje wiele inicjatyw lokalnych i regionalnych, które współbrzmia z celami Agendy 21 lecz realizowane są bez wspólnej koordynacji. Istnieje także cały szereg polsko-niemieckich partnerstw pomiędzy miastami i gminami. Uzgadnianie i koordynowanie działań w ramach realizacji Agendy 21 jest dotychczas, zarówno na płaszczyźnie narodowej jak i transgranicznej, jeszcze zbyt słabo rozwinięte. Dlatego:

Andrzej Połuszny - Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego

oraz

Wolfgang Methling - Minister Środowiska Kraju Związkowego Meklemburgia – Pomorze Przednie

- starając się, przez ścisłą współpracę, przyczynić do urzeczywistnienia idei integracji europejskiej,

- ponosząc odpowiedzialność za wspieranie i realizację celów wynikających z Dokumentu Końcowego Konferencji Narodów Zjednoczonych odbytej w czerwcu 1992 w Rio de Janeiro, a dotyczących środowiska i rozwoju,
 - będąc świadomymi trudnej sytuacji gospodarczej oraz możliwości występowania konfliktów w dalszym rozwoju Regionu Zalewu Szczecińskiego pomiędzy celami ekonomicznymi i ochrony środowiska,
 - starając się przezwyciężyć podział powodowany przez granicę państwową,
- potwierdzają wspólny zamiar rozwijania współpracy transgranicznej na rzecz trwałego, zrównoważonego rozwoju Regionu Zalewu Szczecińskiego i angażowania się według swojej najlepszej wiedzy i woli w realizowanie celów Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego.

Cele Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego – Regionu Dwóch Narodów

Celem Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego jest, poprzez trwałe i zrównoważony rozwój Regionu, oraz partnerską współpracę, zapewnienie i poprawienie warunków życia po obu stronach granicy oraz tworzenie wspólnej tożsamości regionalnej społeczności zamieszkujących po obu stronach granicy.

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego jest zobowiązaniem do działania całościowego w rozumieniu trwałego i zrównoważonego rozwoju. Ma ona przyczynić się do tego, aby cele i zasady takiego rozwoju były wytyczną dla wszelkich działań politycznych, gospodarczych i społecznych. Ważnym aspektem jest aktywny udział i współpraca możliwie wielu grup społecznych Regionu.

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego jest jednocześnie dokumentem oraz określeniem procesu wprowadzania społeczności Regionu na drogę ekorozwoju.

Agenda 21 - dokument ma charakter ogólny. Wskazuje główne dziedziny i kierunki przyszłych działań na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju na płaszczyźnie regionalnej i lokalnej oraz ma takie działania inicjować.

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego rozumiana jest jako platforma dla Lokalnych Agend 21 – koncepcji i procesów, instytucji i projektów trwałego i zrównoważonego rozwoju w Regionie Zalewu Szczecińskiego. Nie chce stanowić konkurencji dla istniejących w Regionie inicjatyw, przeciwnie; wzorce, koncepcje i programy zgodne z zasadą ekorozwoju mają znajdować swoje odbicie i wsparcie w realizacji Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego. Rolą tego programu w zespole inicjatyw regionalnych jest ich łączenie, a zarazem sektorowe orientowanie na zrównoważony rozwój. Głównym kierunkiem działań w fazie początkowej jest wymiar ekologiczny zrównoważonego rozwoju.

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego ma charakter otwarty i dynamiczny. Nie opisuje ona żadnego ściśle określonego efektu końcowego. Powinna być stale aktualizowana, rozszerzana i uzupełniana o nowe idee, cele i projekty jakie wynikną i powstaną w trakcie jej realizacji. Agenda jest otwarta dla wszystkich samorządów, przedsiębiorstw, instytucji, stowarzyszeń i osób, które popierają jej cele i chcą je realizować.

Zakres stosowania

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego obejmuje wszystkie miasta i gminy po obu stronach granicy, które mają przestrzenny, przyrodniczy, historyczny, kulturowy oraz gospodarczy związek z Zalewem Szczecińskim. W Meklemburgii – Pomorzu Przednim dotyczy to przede wszystkim obszaru powiatów Ostvorpommern i Uecker-Randow a po stronie polskiej Miasta Szczecin i powiatów Police, Goleniów, Świnoujście i Kamień Pomorski. Tym samym, Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego obejmuje swym zasięgiem znaczną część obszaru Euroregionu Pomerania.

Zasady

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego – Regionu Dwóch Narodów

- ma charakter **regionalny**,
- **transgraniczny**,
- jest nastawiona na **trwały i zrównoważony** rozwój.

Jest jednocześnie znakiem jakości dla różnorodnych inicjatyw i projektów realizowanych w Regionie.

Zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju są m.in. zintegrowanie aspektów ekonomicznych, społecznych, ekologicznych i kulturowych, współpraca i powiązania sieciowe, trwałość, partycypacja społeczna, solidarność, przejrzystość oraz sprawiedliwość społeczna.

Projekty i inicjatywy Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego powinny, zgodnie z tymi zasadami, być nastawione na trwałe i zrównoważone oddziaływanie oraz muszą być realizowane w układach aktywnego partnerstwa.

Wytyczne / Wizja

Ludzie, którzy mieszkają, pracują lub przebywają tu jako goście, powinni w przyszłości obszar ten postrzegać jako

**jeden region dwóch narodów
o wysokiej jakości życia i wyjątkowych walorach przyrodniczych**

Region ten powinien się rozwijać w sposób trwały i zrównoważony. Rozwój ten powinien przebiegać tak, aby wytworzył się trwały dobrobyt gospodarczy oraz powstały wysokiej jakości miejsca pracy, przy jednoczesnym zachowaniu i rozwijaniu naturalnych warunków życia, kultywowaniu wartości kulturowych oraz zapewnieniu sprawiedliwości społecznej.

Obszary działania

Głównymi kierunkami działania Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego są: ekologiczny wymiar trwałego rozwoju oraz środowisko naturalne. Określenie głównych punktów służy stworzeniu odpowiedniego profilu działania oraz zwiększa efektywność Regionalnej Agendy 21. Są nimi:

1. Tworzenie i rozwój Lokalnych Agend 21 w miastach i gminach,
2. Rozwój świadomości ekologicznej lokalnej ludności, edukacja ekologiczna,

3. Trwały rozwój tzw. miękkiej turystyki,
4. Rolnictwo ekologiczne,
5. Marketing i sprzedaż produktów regionalnych,
6. Technologie przyjazne dla środowiska,
7. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
8. Zachowanie dziedzictwa kulturowego,
9. Zintegrowane zarządzanie strefą wybrzeża
10. Współpraca naukowa

W dalszym przebiegu procesu powinny zostać wypracowane szczegółowe wytyczne oraz zadania, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów Regionalnej Agencji 21. Niezbędne są również wskaźniki, które posłużą kontroli efektywności podejmowanych działań.

Cele strategiczne

Analiza sytuacji wyjściowej po stronie niemieckiej i polskiej w Regionie Zalewu Szczecińskiego, ocena istniejących koncepcji wskazała, że dla osiągnięcia celów ogólnych Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego w pierwszej fazie należy realizować następujące cele strategiczne:

- tworzyć efektywne struktury komunikowania się i koordynacji,
- propagować, tworzyć i utrzymywać procesy Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego,
- wzmacniać procesy Agencji 21 na płaszczyźnie lokalnej,
- inicjować i realizować wybrane projekty o charakterze priorytetowym.

Tworzenie struktur

Jako rdzeń organizacyjny Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego ma zostać utworzona infrastruktura sieciowa w celu komunikowania się, informowania i koordynowania działań uczestników. Do tego należą w szczególności:

- kontynuowanie prac Grupy Roboczej ds. trwałego i zrównoważonego rozwoju i Agencji 21 w ramach Wspólnej Komisji Ochrony Środowiska,
- utworzenie regionalnych punktów koordynacyjnych po stronie polskiej i niemieckiej,
- utworzenie i utrzymanie sieci kontaktów, poprzez integrację aktorów regionalnych i lokalnych,
- utworzenie i prowadzenie banku danych z informacjami o regionalnych projektach, inicjatywach i aktorach realizujących zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- utworzenie monitoringu dla Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego i lokalnych Agencji 21,
- organizowanie cyklicznych konferencji Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego - Regionu Dwóch Narodów, na której przedstawiony będzie raport z działań

dotychczasowych oraz ustalone zostaną strategie, główne tematy i działania na następny rok.

Odniesienie do regionu

Inicjatywy w ramach Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego - Regionu Dwóch Narodów muszą być akceptowane i realizowane przez obywateli, miejscowe organizacje i prywatne przedsiębiorstwa. Dlatego też ważne jest, aby w świadomości społecznej mieszkańców Regionu zaszczerpić idee i cele Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego. Istotne jest także znalezienie aktywnych współuczestników, którzy krytycznie będą dyskutować transgraniczną realizację Regionalnej Agencji 21 w celu doskonalenia i rozwijania programu działania. Temu służą:

- inicjatywa informowania i pozyskiwania opinii publicznej dla Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego oraz dla Lokalnych Agend 21 w Regionie (np. przez uruchomienie strony internetowej, publikacje, informacje prasowe, imprezy, utworzenie Klubu Dziennikarzy 21),
- wymiana doświadczeń wśród prowadzących Lokalne Agendy 21,
- transgraniczne partnerstwa Lokalnych Agend 21,
- regularne konkursy tematyczne dla projektów, które realizują cele Regionalnej Agencji 21,
- inicjowanie projektów dla realizacji celów Regionalnej Agencji 21 Zalewu Szczecińskiego.

Wzmocnienie Lokalnych Agend 21

Wzmocnieniu Lokalnych Agend 21 oraz podnoszeniu kwalifikacji lokalnych liderów służy niemiecko-polski program treningowy, który został już rozpoczęty. Program ten powinien być kontynuowany i w przyszłości jeszcze lepiej dopasowany do potrzeb uczestników. Powinien on obejmować dwa obszary:

- komunikowanie się i prowadzenia spotkań i dyskusji ze społecznościami lokalnymi,
- zarządzanie projektami.

Realizacja projektów

Pierwsze projekty winny być realizowane na następujących polach działania:

- Tworzenie Lokalnych Agend 21,
- Rozwój turystyki przyjaznej środowisku,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej.

Turystyka przyjazna środowisku

Transgraniczne projekty dotyczące rozwoju turystyki zrównoważonej w Regionie Zalewu Szczecińskiego mogą obejmować m.in. następujące elementy:

- tworzenie i rozwój transgranicznej infrastruktury turystycznej, przede wszystkim wędrownych szlaków wodnych, sieci szlaków rowerowych i konnych, oraz
- stworzenie wspólnego „Przewodnika turystycznego Regionu Zalewu Szczecińskiego“ z dobrymi przykładami rozwoju zrównoważonego wokół Zalewu. Przy pomocy takiego przewodnika można w sposób bardziej namacalny przedstawić pojęcie trwałego i

zrównoważonego rozwoju. Możliwe byłoby także zorganizowanie odpowiedniej trasy objazdowej do miejsc realizacji projektów wynikających z Regionalnej Agendy 21.

Edukacja ekologiczna

Projektem wiodącym w dziedzinie edukacji ekologicznej mogłoby być stworzenie transgranicznej sieci centrów edukacji ekologicznej i nauki o środowisku. W regionie istnieje kilka placówek edukacji ekologicznej, których działania mają charakter transgraniczny, np. ZERUM (Centrum pedagogiki i edukacji ekologicznej w Ueckermünde), Ogród Zoologiczny Ueckermünde, Wiejskie Schronisko Szkolne w Gehren czy też Centrum Edukacyjne Leśnego Kompleksu Promocyjnego w Kliniskach. Jednym z możliwych projektów mogłoby być stworzenie Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej. Dzięki silniejszym powiązaniom sieciowym pomiędzy aktorami realizującymi projekty z dziedziny edukacji ekologicznej pod „dachem” Regionalnej Agendy 21 nasz Region mógłby się stać obszarem o szczególnych kompetencjach w dziedzinie transgranicznej edukacji ekologicznej.

Oczekiwania

Niniejszy dokument Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego jest pierwszym krokiem w kierunku realizacji wizji „**jednego regionu dwóch narodów, regionu o wysokim poziomie życia i wyjątkowych walorach przyrodniczych**”. Realizacja tej wizji może zostać dokonana wyłącznie przez ludzi - mieszkańców Regionu. Zapraszamy wszystkie miasta i gminy, instytucje publiczne i prywatne oraz przedsiębiorstwa do przyłączenia się do Regionalnej Agendy 21 Zalewu Szczecińskiego i współdziałania w dziele jej realizacji.

Regionalna Agenda 21 Zalewu Szczecińskiego została sporządzona w języku polskim i niemieckim i oba teksty posiadają jednakową moc.

Dokument został podpisany dnia 6 września 2002 w Pasewalku.

Podpisy